

چه روشی در مواجهه با دانش آموز بهتر است؟

راهنمای تشویق و تنبیه:

تقویت مثبت:

به معنی تشویق یک فرد به خاطر انجام رفتار قابل قبول و پسندیده است. در حقیقت تقویت مثبت یعنی ارائه یک پاداش جالب به یک فرد به دنبال انجام یک رفتار مطلوب.

اگر دانش آموزی به یک فرد نابینا در گذشتن از یک خیابان کمک کرده باشد و ما بلافاصله در سر صف از او ستایش به عمل آورده و یا جایزه ای از این بابت به او بدهیم رفتار او را به طور مثبت تقویت می کنیم و بدین وسیله احتمال تکرار این عمل یا اعمال مشابه را در او تقویت خواهیم کرد.

تقویت منفی:

یادگیری اجتنابی یا تقویت منفی یعنی اجتناب از اعمال تنبیه نسبت به کسی که از انجام کار نامطلوبی دست برمی دارد.

به عنوان مثال: دانش آموزی معمولاً تکالیف خود را خوب انجام نمی داده است و هر روز مورد توبیخ قرار می گرفته و از نمره اش کم می شده است.

امروز دانش آموز تکلیفش را انجام داده است در مقابل انجام وظیفه، معلم برخلاف روزهای دیگر او را سرزنش نمی کند و نمره اش را کاهش نمی دهد، این اجتناب از اعمال تنبیه، تقویت منفی نام دارد.

خاموشی:

اگر رفتاری را که با تقویت مثبت افزایش یافته برای مدتی تقویت نکنیم به تدریج از نیرومندی آن کاسته می شود و سرانجام به کلی متوقف می گردد به این فرایند خاموشی رفتار گویند یا به تعبیری دیگر از خاموشی به عنوان کاهش یا از بین بردن رفتار نامطلوب به علت استفاده نکردن از تقویت مثبت تعریف شده است.

چه روشی در مواجهه با دانش آموز بهتر است؟

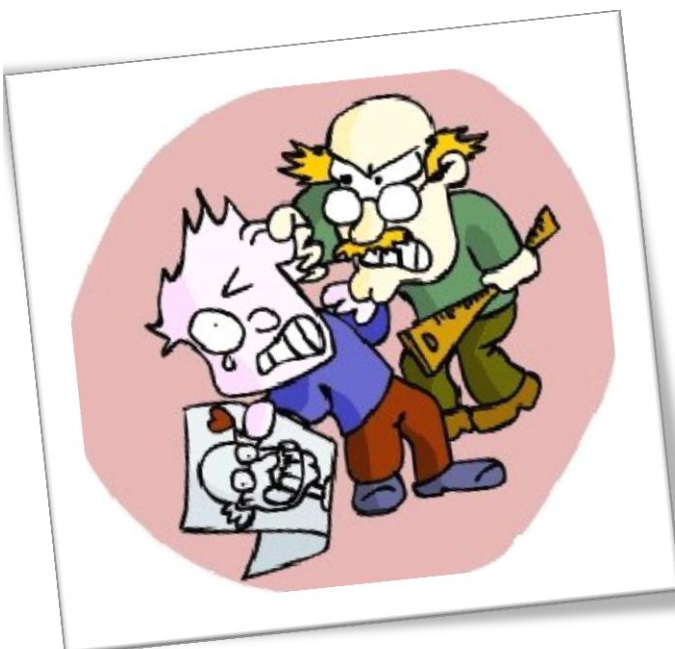
گاهی اوقات یک دانش آموز برای اینکه مورد توجه قرار گیرد دست به شیطنت و شیرین کاری هایی می زند که سبب اختلال در نظم کلاس و یا الگوبرداری غلط توسط دانش آموزان دیگر می شود.

بعضی از معلمین یا مدیران از کار چنین دانش آموزی به شدت عصبانی می شوند و از روش تنبیه استفاده می کنند. در حالی که هدف دانش آموز همین کسب توجه از طریق کارهای نامطلوب بوده است. اما در مقابل عده ای از مدیران و معلمین آگاهانه برخورد می کنند و اصولاً به موضوع اعتنایی نمی کنند در نتیجه مشاهده می شود که دانش آموز دست از این کار خود برمی دارد. در حقیقت این مدیران با استفاده از راهبرد خاموشی، رفتار فرد را در یک مورد ناخواسته تضعیف کرده اند.

تنبیه:

هرگاه دانش آموز رفتارهای نامطلوبی از خود بروز دهد که سبب آسیب رساندن و بی نظمی در امور مدرسه شود، میتوان با رعایت همه جوانب امر، او را مورد تنبیه (منظور تنبیه بدنی نیست) قرار داد.

پس جزای ناخوشایندی که در نتیجه رفتار نامطلوب فرد به کار گرفته می شود، تنبیه نامیده میشود.

پیامدهای زیانبار تنبیه:

تنبیه یک ابزار تربیتی ناخوشایند است که در مواقعی به ناچار مورد استفاده قرار می گیرد. در مورد مضرات تنبیه می توان به موارد زیر اشاره کرد:

بچه ها دروغگو می شوند، باعث افسردگی و بیماری های عصبی می شود، سبب ترس می شود، بچه ها ریاکار و حيله گر می شوند و افرادی کند ذهن شده و خلاقیت خود را از دست می دهند، اعتماد به نفس بچه ها کم می شود و احترام و اعتماد بچه ها نیز نسبت به بزرگترها کم می شود.

نتایج مثبت تشویق:

تشویق می تواند بسیاری از مشکلات روانی، عاطفی و اجتماعی افراد را برطرف کند. علاوه بر این ها تشویق وسیله مناسبی برای به وجود آوردن نگرش مثبت، دوست داشتن متقابل، قدردانی و ارزش دادن به انسان هاست، پاداش و تشویق مطمئن ترین و اساسی ترین ابزار ایجاد انگیزه در همه انسان ها از جمله دانش آموزان می باشد که کاربرد آن باید در صدر همه فعالیت های تربیتی قرار گیرد.

ظرافت های کاربرد تشویق و تنبیه در مدارس:

مدیر یا معلم آگاه به فلسفه و مبانی تعلیم و تربیت، با تخصصی که دارد می داند چگونه و به چه صورت هایی دانش آموزان تحت تربیت خود را پرورش دهد تا آن ها را به درجه ای از رفتار، که هدف نظام آموزشی است و خود او به آن ایمان دارد برساند.

تشویق و تنبیه زمانی موثر است که در ارتباط با مسائل تربیتی بوده و آگاهانه انجام گیرد. در هر تشویق و تنبیه باید علت و نتیجه تربیتی آن برای مربی و شرایط و نیازهای دانش آموز مورد توجه قرار گیرد.

از تشویق و تنبیه می توان به عنوان بهترین محرک در راه پیشبرد اهداف تربیتی استفاده کرد.

تشویق شکل ها و کاربردهای فراوانی در مدرسه دارد. یک لبخند، یک تبریک، یک تشکر، یک هدیه کوچک و خیلی چیزهای دیگر می تواند محرک مناسبی برای بسیاری از دانش آموزان باشد.

در هر تنبیه، معلم یا مدیر باید بداند که برای چه تنبیه می کند و این تنبیه چه نتایج و اثراتی روی دانش آموز دارد. دانش آموز نیز باید بداند به خاطر چه رفتاری تنبیه می شود.

البته باید دانست که تنبیه فقط جلوی انجام عمل ناخواسته را به طور موقت می گیرد. برای آن که رفتار دانش آموز تغییر کند، باید همراه با تنبیه، رفتار درست را نیز به دانش آموز یاد داد.